

359 Türkçe Kişilik Sıfatının Beğenirlik Değerlendirmeleri

Kürşad Demirutku

TED Üniversitesi

İrem Metin-Orta

Atılım Üniversitesi

Özet

Psikolojinin farklı altalanlarında değişik konu başlıklarında yapılan çalışmalarda kişilik sıfatları uyaran olarak kullanılmaktadır. Bu tür çalışmalarda sözcüklerin beğenirlik normlarının bilinmesi, olası karıştırıcı etkileri kontrol altına almak için önemlidir. Ancak, ilgili alanyazında Türkçe kişilik sıfatlarının beğenirlik normlarını içeren böyle bir veritabanı yoktur. Bu çalışmanın amacı bu eksiği giderecek bir veritabanı oluşturmaktır. Ardışık dört çalışmada, öncelikle Türkçe kişilik sıfatlarını içeren bir sözcük havuzu oluşturulmuştur. Ardından, bu ilk listedeki sıfatların anlamlılık düzeyleri incelenmiş ve 359 kişilik sıfatını içeren nihai liste hazırlanmıştır. Bu liste bir üniversite öğrencisi örnekleme sunularak her bir sıfat için beğenirlik ölçümleri alınmıştır. Son olarak, farklı bir üniversite öğrencisi örnekleminde test-tekrar test güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Buna ek olarak, beğenirlik ölçümlerinin geçerliğini sınamak için iki denence geliştirilmiştir. Birinci denenceyi destekler şekilde havuzdaki kişilik sıfatlarının Türkçe'deki kullanım sıklığı ile çalışmada ölçülen beğenirlik puanları arasında pozitif korelasyon gözlenmiştir. Ayrıca, ikinci denencede önerildiği üzere, olumsuz kişilik sıfatlarının düşük beğenirlik değerlendirmelerinin, olumlu kişilik sıfatlarının yüksek beğenirlik değerlendirmelerinden daha güçlü olduğu da etki büyüklüğü ölçümleriyle tespit edilmiştir. Çalışmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurularak, oluşturulan veritabanının Türkiye'de yapılacak benlik kavramı, kalıpyargılar, prototipler, izlenim oluşturma ve bellek süreçleri gibi çeşitli başlıklardaki çalışmalara yöntemsel bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Kişilik, kişilik özellikleri, kişilik sıfatları, beğenirlik değerlendirmeleri, üniversite öğrencileri

Abstract

Personality adjectives have long been used in research about a variety of topics in different subfields of psychology. In such studies, knowing the desirability norms of the words is consequential for controlling the probable confounding effects. However, there is no such database which contains the desirability norms of Turkish personality adjectives in the relevant literature. The purpose of the present research was to construct a database to satisfy this deficiency. In four consecutive studies, first, a Turkish adjective pool was generated. Then, after investigating the meaningfulness of these adjectives, a final list of 359 personality adjectives was prepared. Afterwards, this final list was presented to a sample of university students and desirability ratings were obtained for each adjective. Finally, test-retest reliability coefficients were computed in a separate sample of university students. Additionally, two hypotheses were generated to test the validity of the desirability ratings. Supporting the first hypothesis, a positive correlation was observed between the word frequencies of the Turkish personality adjectives and the desirability ratings. As proposed in the second hypothesis, effect size measures indicated that lower desirability ratings of the negative adjectives were stronger than the higher desirability ratings of the positive adjectives. Given the limitations of the present research, it is argued that the constructed database would serve as a methodological resource for the studies on various topics such as self-concept, stereotypes, impression formation, and memory processes.

Keywords: Personality, personality traits, personality adjectives, desirability ratings, university students

Yazışma Adresi: Dr. Öğr. Üyesi Kürşad Demirutku, TED Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, Ziya Gökalp Caddesi, No: 47-48, 06420 Kolej / Çankaya / Ankara

E-posta: kursad.demirutku@tedu.edu.tr

Gönderim Tarihi: 17.05.2017

Kabul Tarihi: 22.10.2018